

Eduskunnan valtiovarainvaliokunnan verojaostolle

Asia: HE 97/2024 vp Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi tupakkaverosta annetun lain liitteen muuttamisesta

LAUSUNTO HALLITUKSEN ESITYKSESTÄ EDUSKUNNALLE LAIKSI TUPAKKAVEROSTA ANNETUN LAIN LIITTEEN MUUTTAMISESTA

Eduskunnan valtiovarainvaliokunnan verojaosto on pyytänyt Kaupan liitolta lausuntoa otsikkoasiassa. Kaupan liitto kiittää lausuntopyyntöä ja esittää yhdessä Päivittäistavarakauppa ry:n kanssa lausuntonaan seuraavaa:

Lausunnonantajat vastustavat esitettyjä veronkorotuksia. Tupakan verotus Suomessa on jo nykyisin erittäin korkeaa verrattuna esimerkiksi Viroon. Esitettyjen, kokonaisuutena huomattavan suurien, korotuksien seurauksena tupakkatuotteiden hintaerot Suomessa ja Suomen lähialueilla kasvavat entisestään, mikä on omiaan lisäämään salakuljetusta ja matkustajatuontia sekä niihin liittyvää laitonta myyntiä ja välittämistä kotimaassa. Lausunnonantajat pitävät kannatettavana ja välttämättömänä, että vasta verotuksen piiriin tulleiden savuttomien nikotiinituotteiden verotusta ei esityksellä koroteta. Lausunnonantajat kannattavat myös päätöstä jättää sähkösavukenesteet veronkorotusten ulkopuolelle.

Arvioitaessa veronkorotusten vaikutuksia on syytä muistaa, että matkustajatuonnin ja salakuljetuksen osuuden muutoksia on erittäin vaikea ennakoida ja arvioida. Lausunnonantajat pitävät mahdollisena sitä, ettei valtion tupakkaverotot kasva esityksessä esitetyllä tavalla (liite). Riippuvuutta aiheuttavan tuotteen veroja ei ole mahdollista korottaa loputtomasti ilman lieveilmiöitä. Suuret veronkorotukset saattavatkin siirtää kulutusta tilastoidusta tilastoimattomaan enenevässä määrin, jolloin verokertymä jää arvioitua pienemmäksi, tupakoinnista aiheutuvien haittojen ja kustannusten jäädessä silti Suomen kannettaviksi.

Tupakan myynnin siirtyessä suomalaisista päivittäistavarakaupoista laittomiin lähteisiin poistuu samalla laillisesti toimivan vähittäiskaupan tarjoama tehokas ikärajavaltio. Matkustajatuonnin ja salakuljetuksen osalta valtio jää ilman verotuloja, mutta terveyshaitat jäävät sen kannettaviksi.

Mikäli esitettyihin veronkorotuksiin kuitenkin päädytään, haluavat lausunnonantajat korostaa, että kaupan toimijoiden kannalta esitetty malli, jossa korotuksia tehdään puolivuositain, aiheuttaa merkittävää hallinnollista taakkaa, kun aikaa vievä hinnoitteluprosessi ja tietojärjestelmämuutokset joudutaan toteuttamaan puolen vuoden välein. Lausunnonantajat huomauttavat, että 1.11.2024 muuttuva valmisteverotuksen aikataulu on tiukka ottaen huomioon 1.9.2024 voimaanastuvan yleisen arvonlisäverokannan muutoksen 24% - 25,5%. Riittävät siirtymäajat tukevat eri toimijoiden mahdollisuutta reagoida ja ennakoida tulevat muutokset hyvissä ajoin. Lausunnonantajat esittävät, että lain voimaantuloa siirretään alkamaan 1.1.2025.

Lausunnonantajat myös esittävät, että tupakkatuotteiden valmisteverojen maksaminen muutettaisiin reaaliaikaiseksi. Verot tulisi maksaa/olla maksettu sen hetken verorakenteen mukaan, jolloin ne toimitetaan kaupan verollisen varastoon. Toisin kuin monessa muussa EU-maassa, ennakkoarastointi on Suomessa laillista. Tämä tarkoittaa, että toimittajat ennakkoarastoivat tupakkatuotteita ennen veronkorotuksia omiin verollisiin varastoihinsa ja toimittavat pitkään voimassa olevaa verokantaa alhaisemman verokannan mukaan maksettuja tuotteita kaupalle myytäväksi. Menettely aiheuttaa kaupalle haasteita, eivätkä veronkorotukset siirry tuotteisiin aiotussa aikataulussa.

Liite: Harmaa savukemarkkina kasvanut voimakkaasti

Kunnioitavasti

Kaupan liitto

Päivittäistavara-kauppa ry

Kari Luoto
toimitusjohtaja

Tuula Loikkanen
toimitusjohtaja

Tea Taivalkoski
asiantuntija, Kaupan liitto
lakimies, Päivittäistavara-kauppa ry